

АНАЛІЗ ЗАГРОЗ БУХГАЛТЕРСЬКОГО АУТСОРСИНГУ

Для української економіки ринок є відносно новим та перспективним. Послугами з ведення бухгалтерського обліку зовнішніми суб'єктами все частіше користуються підприємці малого і середнього бізнесу та новостворені компанії. А враховуючи той факт, що в Україні в останні роки спостерігається позитивна динаміка кількості як малих, так і середніх підприємств, а також збільшення їх частки у загальній кількості підприємств, практика запровадження аутсорсингу, в т.ч. бухгалтерського, у сучасному бізнесі набуватиме все більшого поширення.

У світовій практиці аутсорсинг вважається ефективним інструментом ділового співробітництва, його розвиток ринку дозволяє компаніям спокійно займатися основною діяльністю, віддаючи формування податкової звітності та інші сегменти бухгалтерського обліку професіоналам. В розвинутих країнах послугами аутсорсерів у сфері ведення бухгалтерського обліку за оцінками користуються від 86 до 92 % підприємств малого та середнього бізнесу. Так в європейських країнах, відповідно до досліджень науковців, в сегменті малих компаній послугами бухгалтерських бюро користувалось близько 63 %, а в сегменті середніх і великих підприємств їх частка становила до 70 %.

Основним критерієм прийняття рішення щодо бухгалтерського аутсорсингу є оцінка його ефективності, яка повинна включати не лише порівняння власних витрат з вартістю пропозиції зовнішніх суб'єктів ведення бухгалтерського обліку, а й наявність внутрішніх сильних і слабких сторін на кожному з етапів використання даного інструменту, а також стратегічних можливостей і загроз.

Контент-аналіз напрацювань вітчизняних та зарубіжних науковців дозволив ідентифікувати ключові аспекти, які характеризують аутсорсинг: 1) застосування принципу «постачання ззовні» до окремих бізнес-процесів (видів діяльності, функцій, операцій, завдань), які не є профільними (основними) для підприємства, але є функціонально необхідними для нього; 2) зовнішні виконавці – це компетентні фахівці (професійні компанії), які спеціалізуються на конкретній сфері діяльності (виконують отримані завдання краще, ніж компанія-замовник); 3) результатом такого «делегування» є підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства за рахунок концентрації зусиль на його ключових видах діяльності та оптимізації всіх видів ресурсів (у т. ч. за рахунок ефекту скорочення витрат).

Ключовим критерієм для прийняття рішення про передачу тієї чи іншої функції на аутсорсинг виступає оцінка ефективності використання даного інструменту. При цьому, вона має враховувати як кількісну (оцінка зменшення витрат та збільшення прибутку підприємства), так і якісну складову (оцінка покращення якості продукції та зростання обсягів її реалізації, визначення резервів зростання обсягів виробництва та продажу продукції). Також доцільно підрахувати майбутні економічні вигоди, звернувши увагу на дійсні та можливі витрати. При цьому, мова йде не лише про економію всіх видів ресурсів, але й про уникнення різного роду ризиків, що є прихованими ресурсами на етапі застосування аутсорсингових послуг. Разом з тим, рішення про використання бухгалтерського аутсорсингу повинно спиратись на безлічі позитивних переваг не лише в короткостроковій, але й в довгостроковій перспективі.

Кожна перевага може становити загрозу для підприємства при не врахуванні окремих ключових моментів використання бухгалтерського аутсорсингу, водночас

і потенційні ризики його застосування в довгостроковій перспективі можуть стати перевагою. Зокрема, зниження ризику махінацій (аутсорсер не має доступу до майна і грошових коштів замовника) у довгостроковій перспективі має ризик збитків через низьку якість отримуваних послуг. При цьому, можливість оптимізувати податки (виконавець має досвід великої кількості клієнтів з різних сфер бізнесу) не враховує ризик відсутності індивідуального підходу до замовника. Зазначене зумовлює доцільність проведення SWOT-аналізу потенційних ризиків і переваг використання бухгалтерського аутсорсингу, причому як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. Такий аналіз є більш ефективним, в порівнянні з простим використанням переваг і недоліків, і дозволить передбачити всі загрози і потенційні можливості на етапі планування використання або відмови від використання послуг з аутсорсингу бухгалтерського обліку.

І якщо окрема перевага (як приклад, ефективність контролю) має позитивне значення, то в довгостроковій перспективі (через організаційні проблеми) може перетворитись у недолік, зокрема, такий як розмивання відповідальності. Виділяємо наступні переваги, які в довгостроковій перспективі можуть стати загрозами:

1) скорочення витрат - збільшення витрат при можливому підвищенні ціни аутсорсинговим підприємством; нерентабельність угоди;

2) економія часу - організаційні проблеми; необхідність пошуку нового контрагента у зв'язку з загрозливою ситуацією (наприклад, ліквідацією (банкрутством) аутсорсингової компанії);

3) підвищення якості бухгалтерського обліку завдяки доступ до знань і досвіду іншої фірми (фірм) - зниження якості бухгалтерського обліку у зв'язку зі стандартизацією послуг аутсорсингової компанії; відсутність удосконалення облікових процедур; ризик збитків через низьку якість послуг;

4) зменшення ризиків, зокрема ризики штрафних санкцій за неправильно складену звітність чи несвоєчасне її подання - відсутність податкової оптимізації через не зацікавленість аутсорсингової компанії;

5) ефективність контролю - організаційні проблеми;

6) оптимізація оподаткування - відсутність індивідуального підходу;

7) адаптація до змін у економічному середовищі - не має зацікавленості в результатах діяльності клієнта.

Тому, при плануванні використання бухгалтерського аутсорсингу в діяльності підприємства слід задатись наступними питаннями: на якій термін планується використання, які переваги і недоліки виникають в довгостроковій і короткостроковій перспективі, і, нарешті, розробити алгоритм для посилення переваг і усунення недоліків.

Найближчим часом популярність бухгалтерського аутсорсингу як серед малого бізнесу, так і серед великих підприємств буде зростати, але для активного розвитку даного напрямку в Україні мають бути створені сприятливі умови (стійка політична обстановка, стабільне оподаткування, врегульоване законодавство щодо всіх систем оподаткування). Він може бути процесом ефективним, проте має бути під постійним контролем.